

RETSPOLITISK FORENING

HØRINGSSVAR

fra Retspolitisk Forening

vedrørende udkast til forslag til lov om etablering af Institut for Menneskerettigheder –
Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution

Udenrigsministeriets j.nr. 28.C.28.a.30-5

Retspolitisk Forening kan overordnet bifalde, at Danmarks nationale Menneskerettighedsinstitution (NIHR) atter får status som et fuldt selvstændigt organ. Dermed er regeringen også i fuld overensstemmelse med sit eget grundlag, hvor det på s. 39 anføres, ”at Institut for Menneskerettigheder gøres til en selvstændig institution, således at instituttets stilling som Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution (NHRI) styrkes og tydeliggøres”.

Foreningen finder det helt afgørende, at denne styrkelse og tydeliggørelse fremgår af lovudkastet, hvilket foreningen med tilfredshed konstaterer også er overvejende er sket med bestemmelserne i lovudkastets § 2, stk. 1, der udmønter væsentlige dele af FN's Paris-principper.

Det fremgår af regeringsgrundlaget (s. 61), at ”De af Danmark ratificerede eller tiltrådte konventioner kortlægges, registreres og opdateres centralt, således at dansk opfølgning af påtagne forpligtelser kan dokumenteres og overvåges løbende.” Det er uden videre klart, at kortlægning, registrering samt opdatering er en naturlig og nødvendig forudsætning for IMR's arbejde.

Formuleringen af § 2, stk. 1, pkt. 1 bør udtrykkeligt udvides til også at omfatte opgaven med at overvåge og dokumentere dansk opfølgning af påtagne forpligtelser, jf. Paris-princippernes afsnit A, art. 3 b og 3 c.

I bemærkninger til lovforslaget henvises på side 20 til 3b og 3 c i Paris-principperne, men der henvises til dem som ”kan-regler”, hvilket efter foreningens opfattelse ikke er en naturlig og regelret læsning af denne tekst, der umiddelbart tager sigte på fastlæggelse af ansvar og kompetencer for nationale menneskerettighedsinstitutioner. Dette arbejde bør udføres i samarbejde med de mange frivillige organisationer, der bl.a. er repræsenteret i rådet.

Dokumentations- og opfølgingskravet som angivet i regeringsgrundlaget kan efter foreningens opfattelse tydeliggøres ved, at dette indskrives i lovteksten. Foreningen skal derfor foreslå, at § 2, stk. 1, nr. 1, affattes således: ”**at varetage løbende overvågning af, dokumentation og rapportering om menneskerettighedssituationen i Danmark samt at sikre, at de af Danmark ratificerede konventioner kortlægges, registreres og opdateres centralt. Disse opgaver udføres**

i samarbejde med de organisationer, der er medlemmer af rådet og andre frivillige organisationer."

Det fremgår videre af lovudkastets bemærkninger s. 20, at "...efter Paris-principperne kan nationale institutioner fremme og beskytte den effektive gennemførelse af menneskerettighederne, herunder ved at fremme og sikre harmonisering af national lovgivning, regulering og praksis med internationale forpligtelser (Paris-principperne afsnit A.3.a.iv.) ligesom nationale institutioner kan anbefale ratifikation af og tiltræden til internationale forpligtelser. (Paris-principperne afsnit A.3.c.) Efter Paris-principperne kan nationale institutioner endvidere fremsætte anbefalinger til regeringen og om nødvendigt at udtale sig om regeringens holdninger og reaktioner (Paris-principperne afsnit A.3.a.iv.)".

De i disse punkter nævnte opgaver bør efter foreningens opfattelse udtrykkeligt anføres i lovteksten som egentlige forpligtelser og ansvarsområde. Man skal derfor foreslå følgende ændringer:

Tilføjelse til § 2, stk. 1, nr. 3: "... for at fremme og sikre harmonisering af national lovgivning, regulering og praksis med internationale forpligtelser, som Danmark har tilsluttet sig."

Nyt pkt. 4: "At tilskynde til ratifikation og gennemførelse af internationale forpligtelser."

Foreningen skal derudover påpege, at det ikke stemmer med instituttets uafhængige status, at Udenrigsministeriet skal udpege en repræsentant til institutbestyrelsen. Denne repræsentant skal have status af observatør. Det er således ministeriets synspunkter og holdninger, der skal repræsenteres i institutbestyrelsen. Det anføres i bemærkningerne, at formålet er at tilgodese hensynet til styrket offentlighed og åbenhed om instituttets arbejde og gensidig informations- og erfaringsudveksling om Danmarks deltagelse i det internationale menneskerettighedsarbejde (bemærkningerne til § 3 s. 24). Denne begrundelse forekommer søgt, idet det uden videre er klart, at offentlighedsloven og forvaltningsloven er gældende for instituttets virksomhed. Hvad der derudover skal være gældende, forekommer uklart.

Udenrigsministeriet har utvivlsomt en tilsynsforpligtelse overfor instituttet for så vidt angår overholdelsen af lovgivning og andre regler for instituttets virksomhed. Som led i denne beføjelse kan ministeriet forlange de nødvendige oplysninger. Foreningen finder det unødvendigt, at ministeriets tilsyn yderligere skal markeres ved tilstedeværelsen af en ministeriel repræsentant ved bestyrelsens møder. Bestemmelsen § 3, stk. 7, bør derfor udgå.

Videre synes det som om, at ønsket om informations- og erfaringsudveksling introduceres som noget nyt. I betragtning af, at IMR under forskellige navne har eksisteret siden 1987, forekommer det uforståeligt, såfremt der ikke for længst er etableret sådanne samarbejdsstrukturer mellem ministeriet og instituttet, at det angivne formål er tilgodeset.

Endelig skal Retspolitisk Forening påpege, at vedtægterne for instituttet bør vedtages af instituttets bestyrelse, evt. efter høring af Rigsrevisionen for så vidt angår vedtægtsbestemmelser om instituttets økonomiske forhold og Udenrigsministeriet. Netop instituttets status som uafhængigt organ tilsiger en sådan fremgangsmåde. Bestemmelsen i § 4, stk. 3, bør derfor affattes således: **"Bestyrelsen godkender en vedtægt for institutionens virksomhed efter at have indhentet udtalelser fra Udenrigsministeriet og Rigsrevisionen."**

København, d. 30. marts 2012

Bjørn Elmquist
formand

Brian Durant
medlem af bestyrelsen